N. 27.

KURYER LITEWSKI

w WILNIE dnia 1. Kwietnia V. S. ROKU 1808.

S. PETERSBURG VS. d. 21 Marca. Dalsze czynności woienne w Szwedzkiey Finlandyi. D. 16 lutego Dywizya 21 [illegible] do Mentsele i Chalpis, 17 do Borgnes. GM. Tuczkow zaioł wieś Hentel, straż iego przednia była w Laskoski, zkąd wysyłano podiazdy do Sibbo, Borgnes, Alliarwi; inne zaś woyska zostały w dawném rozłożeniu, prócz kommendy z Borgo posłaney do Kulla. GL. X. Bagration doniosł, że GM. Muller pełniąc rozkaz d. 14 ruszył ze wsi Arcio, i zbliżywszy się do Orimatilo attakował tam będące 4 bataliony piechoty i szwadron iazdy nieprzyiacielskiey; chociaż silnie następowały woyska Rossyiskie, Szwedzi iednak trzymali się mieysca uporczywie, a zaiowszy domy i drugie budowle z okien dawali gęsto ognia, co trwało do świtu. Taki odpor przy natężonym mrozie zapalił naszych żołnierzy tak dalece, iż wtargnowszy do wioski, w izbach gdzie bronił się nieprzyiaciel, bili na niego bagnetem, przez co iakoteż dzielną czynność artylleryi przymuszono nakoniec przeciwników do śpiesznego odwrótu gościńcem Tawasthus; wysłany za ustępuiącemi GM. Muller z kozakami 5 wiorst ich gonił. W tey rozprawie poległ u nas Porucznik Gebouer; 5 żołnierzy, raniono 27, obłąkanych 6 Szwedzi utracili w zabitych na mieyscu 60, ciężko ranionych mieli 4, innych więcey 50 iak powiadaią mieszkańce uwieźli; poymaliśmy 2 ieńców. Wkroczywszy do Orimatilo znaleźli Rossyanie mąki i żyta 50 czetwierci; tego magazynu ponieważ zabrać nie można było, zostawiony na mieyscu pod dozorem Pastora.

Podpółkownik Kulniew z wydziałem Grodzieńskiego półku huzarów wysłany z Arcio przez Kekal i Kunwando do Niuby, wten czas gdy ruszał GM. Muller, przechodząc wieś Kunwando poymał Szwedzkiego Kaprala; gdy zaś wchodził do Niuby, stoiąca tam ieszcze straż tylna nieprzyiacioł cofnęła się do Wilachtis. Występuiąc z Arcio Muller zabrał 500 chlebów które tam Szwedzi zostawili, i rozdał na wyżywienie obywatelów przybywaiących z transportami. U Barona Stackelberga znaleziono Szwedzkiego Kapitana, ten ponieważ ciężko był chory, został na mieyscu dawszy na pismie słowo. D. 15 ta dywizya z Orimatilo pociągnęła do wsi Lemele, zkąd iey kazano wysłać do Jarwenke podiazdy, iakoteż ku Niuby i Lachtis, d. 16 szła do Karpaskola, wysyłaiąc straż ku Niuby Koskis, Cholowa, i Kerkola.

D. 17 Dywizya 17 ruszaiąc z Chalkis zaięła wieś Ochkois, przeszła Wiakoski, Andersbel, Nordwekoski, Sudwekorski, Sibbo, inne woyska miały odpoczynek w dawnych stanowiskach. Główna kwatera znaydowała się ieszcze w Borgo. Tegoż d. GM. Muller wyszedłszy z Korpikiula do Okeraps zmierzał. Wygodne tey wsi położenie rozrzuconey na 3 wiorsty było zaięte od Szwedów, którzy się w niey znaydowali w przewyższaiącey liczbie. Gdy Półkownik Erikson podstąpił do nich na czele straży przedniey, z obu stron zaczęto dawać ognia. GM. Muller zbliżywszy się z resztą piechoty, i straż przednią zmocniwszy dwie części pomienioney wioski oczyścił bagnetem. Walka trwała od godziny 4 z południa do północy; nieprzyiaciel ieszcze trzymał się uporczywie w dwóch folwarkach, lecz nakoniec został z nich wyparty. Tegoż czasu Podpółkownik Kulniew posłany do Lachtis, wygnał z tamtąd Szwedów, którzy do wsi Kangantaka pociągneli. Strata ich 58 ludzi zabitych, 40 ranionych, których za świadectwem mieszkańców uwieźli wszystkich. Zabraliśmy w niewolę ciężko ranionego Maiora piechoty Tawasthus Essena, Officyerów 4, żołnierzy 11. Z Rossyiskiey strony poległo 4 żołnierzy; ranieni Szef 26 półku strzelców Półkownik Erikson, Podpółkownik Karpeńkow, Maiorowie Łatuchin, Koszelew, Podporucznik Łopatin, Chorąży Borodawkin, żołnierzy 52, 5 koni; obłąkanych 5 ludzi. GM. wychwala Półkownika Eriksena który nie zważaiąc na odniesioną ranę przez cały czas bitwy nie ustąpił z mieysca swoiego, i czynił roztropne urządzenia. GM. Muller daie znamienite świadectwo innym Officyerom tego półku, którzy się dystyngwowali walecznością i ochotą.

GM. Sazonow d. 17 znaydował się w Mentsiol, GM. Szepielew w Ochkois. Po odebraném doniesieniu, że nieprzyiaciel opuściwszy Helsingfors całą potęgę zgromadza do Tawasthus, dano całey armii rozkaz, ażeby okrywaiąc z daleka Helsingfors całe siły Rossyiskie zmierzały do Tawasthus, gdzie mieliśmy uderzyć na Szwedów d. 25. Główną kwaterę przeniesiono do Sibbo. D. 18 Rossyanie z mieysca ruszyli, to iest dywizya 17 z Borgnes do Tusby, straż przednią posuwaiąc do Tawasbeli. GM. Orłow Denisow stanoł w Mariendal, kolumna w Sibbo; inny wydział z kozaków i strzelców złożony pod kommendą Półkownika Weidemeier w Obtersundem. Dywizya 21 została w dawnieyszém stanowisku. Wieczorem d. 17 wiadomość odebrano, iż nieprzyiaciel miał znaczną siłę w Helsingfors; przetoż postanowiono naprzód Szwedów z tego miasta wyprzeć, ażeby iuż nie mogli sił Rossyiskich rozrywać, i przeszkadzać zamiarowi naszemu w Tawasthus; do tego dzieła przeznaczony d. 18.

D. 18. GM. Tuczkow zaioł drogę prowadzącą do Abo, ażeby z tey strony kommunikacya wszelka z miastem przecięta była. GM. Bozo-

din z Sibbo ciągnoł drogą do Borgo; obydwa i Półkownik Weidemeier zalecenie mieli w iedney chwili wszyscy pokazać się przed miastem. GM. Denisow z leib kozakami i strzelcami straż przednią trzymaiąc naypierwszy od wsi Haksbel zbliżył się do miasta i nalazł nieprzyiacioł w szyku stoiących; dwie kolumny mieli, z których każda po 500 ludzi liczyła. Szwedzi natychmiast zaczeli ustępować, iak tylko postrzegli obrót Półkownika Weidemeier, który idąc dla przerznięcia drogi od Sweaborgu zmocniony został dywizyą Kozaków. Dopiero G. Denisow ażeby nieprzyiaciel stać i utrzymywać się nie mógł pod zasłoną ognia dział swoich, nie zważaiąc na tęgi ogień ręczney broni którym iego witano, attakował z Kozakami i dragonią półku Finlandzkiego, sprawił zamieszanie, więcey 100 Szwedów trupem położył, poymał 124, inni w naywiększym nieporządku ratowali się ucieczką; z Rossyiskiey strony ieden tylko raniony kozak i kilka koni. W tém zdarzeniu odebraliśmy u nieprzyiaciela 6 3 funtowych armat, które po wielu wystrzałach zostawione były na boiowisku nabite. Takim sposobem po rozgromieniu Szwedów nasze woyska opanowały miasto Helsingfors, gdzie znaleźliśmy w łazarecie żołnierzy 90, wiele ammunicyi i żywności; 18 armat 3 funtowych, 1 haubicę 20 funtową, kul działowych różney wielkości 20 t. bomb i granatów 4 t. broni ręczney sztuk 4550, szabel i pistoletów tysiąc. 15 t. podków z ufnalami, mnóstwo wielkie narzędzi szańcowych, rzemieślniczych, i do laboratoryum służących, prochu, innych rzeczy, żyta w magazynie 600 beczek, ięczmienia 450, owsa 500, siana pudów 1500. Biorąc miasto Helsingfors zaieliśmy cały powiat należący do niego, który składa się z okolic Tukala Askola, Borgnes, Ostersondom, Sibbo, Helsingén Tusby.

D. 19 lutego wiadomość przyszła od GL. Tuczkowa, że on d. 16 dwóma kolumnami przeszedł granicę, pierwsza ciągneła z Parnumiaki do Rondalma, druga z Komernemi do Sulkowa. G. Buxhewden zostawiwszy w Helsingfors znaczną załogę piechoty, iazdy, artylleryi pod kommendą GM. Raiewskiego, sam nagłym marszem na czele całey armii pośpieszał do Tawasthus, chcąc napaść i rozproszyć nieprzyiacioł, którzy się tu zgromadzali. Gdy zaś iak opisano, woyska Rossyiskie oręż swóy roznosiły po Finlandyi Szwedzkiey ruguiąc zewsząd przeciwników, na granicy przedsięwzięte zostały środki zabezpieczyć i upewnić maiące postęp dalszy, przez prędkie i dostateczne opatrywanie chorych i ranionych żołnierzy. Na ten koniec z rozkazu Ministra woiennego założone zostały w 3 liniach szpitale; pierwsza w Roczensalmie, Likoli, Tuginot, Neischlot na 1300 ludzi; druga w Fridrichsham, Wilmanstrand, Turie na 2 t. ludzi; trzecia w Wiborgu, i Kexholmie na 2500 ludzi. Te wszystkie szpitale, iak pokazało doniesienie GM. Szewicza, są we wszelkie potrzeby opatrzone. Rapport główno kommenderuiącego G. Graffa Buxhewden o korzyściach odniesionych nad Szwedami przyniosł Kammeriunker Buxhewden, który w nagrodę otrzymał stopień aktualnego Kammerhera; tenże gdy przyniosł pierwiey wiadomość o zaięciu miasta Lowisa, otrzymał pierścień bryllantowy z cyfrą J. J. M. żołnierzom Rossyiskim którzy walczyli pod Forsby, dać kazano po rublu srebrnym.

D. 20 Główna kwatera w Chelsing. GM. Tuczkow stanoł w Nurmiarwi, straż przednia w Biokbak, podiazdy do Kitiarwi i Chiskolabe zachodziły, artylllerya przeyść nie mogąc wązkiemi drogami, gdzie kolumna ciągneła, w tyle zostawiona. GM. Borozdin postępuiąc ku Tawasthus zaioł Ruszutiarwi; strzelce z 9 armatami i dragonią pomieścili się w Tusbiu i Skawabelle. GM. Muller goniąc Szwedów porażonych przy Okerosz do Tawasthus, d. 18 wzioł Koskis, gdzie miał zostać do d. 23 ażeby razem z drugiemi postąpił do Tawasthus. GM. Sazonow posiłkuiąc inne dywizye ruszył z Mentcela do Ois, posławszy część półku Newskiego muszkietyerów i strzelców z Półkownikiem Padton na zmocnienie prawego boku, gdzie naywiększą baczność mieć wypadało. Tego d kazano idącym z Petersburga półkom Riazańskiemu i Białozierskiemu zmocnić korpus zostawiony w Helsingfors, Piotrowskiemu iść za Wilmanstrand i stawać między Suomenemi i redutą iezioraną, dla zmocnienia 5 i 21 dywizyi, Pernawskiemu wstrzymywać się przy Angela, żeby w potrzebie mógł wspierać bok prawy albo lewy, GM. inżenierow Briskorn doniosł, że przed twierdzą Schwarzholm zaczęto mieysce oczyszczać na batterye. *Reszta późniey.*

PARYZ d. 15 Marca. Napoleon Imperator przysłał Senatowi następuiący wyrok, który natychmiast w prawo zamieniono. Wszyscy urzędnicy koronni przyimą tytuł Xiążęcy; synowie ich starsi tenże nosić będą, gdy oycowie dla nich ustanowią Maiorat czyniący rocznego dochodu 200 t. franków; te tytuły i Maioraty przeydą do potomków prawych i przysposobionych, pierworodnych płci męzkiey tylko. Urzędnicy koronni mogą dla synów starszych i młodszych stanowić Maioraty, z tytułem Hrabiów, i Baronów. Ministrowie, Senatorowie, Konsyliarze stanu Prezydentowie zgromadzenia prawodawczego, Arcy Biskupi nosić będą tytuł Hrabiów. Ten tytuł pierwsi zostawią potomkom, Arcy Biskupi synowcom lub siestrzanom, czyniąc oświadczenie uczynionego z ich liczby wyboru przed Arcy Kanclerzem, i stanowiąc Maiorat czyniący dochodu rocznego 30 t. franków. Prezydenci Collegiów elektoralnych departamentowych, Prezydent i Prokurator trybunału kassacyinego, izby rachunkowey, sądów apellacyinych, Biskupi, Mairowie 37 miast głównych państwa maiący prawo znaydować się na koronacyi, maią tytuł Baronów, wysłużywszy w obowiązku swoim lat kilka; wszyscy mogą tytuł przelać synom, Biskupi synowcom i siestrzanom, funduiąc dla nich Maiorat przynoszący rocznego dochodu 15 t. franków. Osoby order legionu honorowego noszące teraz, i ci którzy tę ozdobę otrzymaią, maią tytuł Kawalerów, który podać mogą potomkom, daiąc Maiorat rocznego dochodu czyniący 3 t. franków. Imperator zostawuie sobie

Moc i prawo nadawania tytułów podług upodobania Generałom, Prefektom, urzędnikom cywilnym i woyskowym, iakoteż każdemu z poddanych który znakomitą przysługę uczyni oyczyznie; Herb dla każdego i liberya będzie w patentach przepisana. Nikomu nie wolno przywłaszczać dla siebie aniteż dawać drugim tytułów od panuiącego nie danych.

W edykcie drugim są przepisane prawidła względem fundacyi Maioratów. Senat obydwa zapisawszy nie mieszkaiąc w praw księgę, wyznaczył deputatów Lacepede, Lefebvre X. Gdanskiego, Kardynała Fesch, Laplace, Monge, wszyscy przed tronem staneli, na którym gdy zasiadł Imperator otoczony tłumem osob w narodzie naypierwszych, Lacepede rzecz miał następuiącey osnowy.

Przynosiemy dziękczynienie za nową tytułów dziedzicznych ustawę, do którey Senat był iuż przygotowany wyrokiem r. 1806; ta wieczną trwałość rokuie tylu innym, które narod Francuzki iest winien W. J. M. O iak wielkie i zbawienne skutki okażą się tego dzieła, gdy lepiey poznamy związek onego z innemi urządzeniami całość państwa gruntuiącemi na potomność! gdy czas mistrz naydoskonalszy pokaże wielkość dobrodzieystwa, iakie poddaństwu dać raczyłeś. Widzę tu i uwielbiam nadgrodę nową dla zasłużonych mężów stanu i urodzenia wszelkiego; nową pobudkę naśladowania wzorów świetnych; nowy obowiązek wierności, przywiązania do oyczyzny, Monarchy, iego Dynastyi; zbliżenie Francuzkich do ustaw i zwyczaiów tylu narodów sprzymierzonych i przyiaznych. Tu oycowie odbieramy nadgrodę naymilszą w synach, pamiątka familii staie się słodsza, pamięć przodków świętsza; dobry rząd domowy, gospodarstwo, oszczędność, zachowanie w całości maiątku bierze potężne zachęcenie, ażebyśmy potomków przez rozrzutność nie wyzuli z chlubnego zaszczytu; Pierwsze stany państwa i nayświetnieysza ustawa ściśley połączone; boiaźń zwrótu lennictwa obmierzłego na wieki odięta; pamięć ustaw przeszłych zagładzona; uświetnione familie promieniem korony twoiey; początek uszlachcenia onych spółczesny chwale Napoleona W.; przypadki przeszłe, zdarzenia teraznieysze, i co poźniey nastąpi, zpoione z potęgą twoią, iak w myślach naywiększego z poetów Homera, pierwsze ogniwo łańcuha przeznaczeń było w ręce Jowisza. Takie są i będą skutki tey ustawy, która od W. J. M. początek dziś bierze. Czas teraznieyszy iest niczém, gdy nie ma pewności na przyszłość. Monarcho W. założyłeś i gruntuiesz budowę narodu na wieki, doskonalisz, ukształcasz, zdobisz gmach towarzyski, na którego wierzchołku tron twoy iaśnieie. Z wysokości tey chwały, tylo znamionami zwycięztw i tryumfów otoczony, przyiąć chciey łaskawie Senatu wdzięczność, wierność i uszanowanie.

Kardynał Fesch dawał ślub Wice Connetablowi X. Neufchatel Marszałkowi Berthier z Elżbietą córką X. Wilhelma Bawarskiego. Napoleon za d. 4 ma wyiechać do Hiszpanii, znaczna część gwardyi i dworu do granic uprzedziła. W Walladolid widzieć się ma z Królem Hiszpańskim; coraz więcey woysk Francuzkich do Byonne pospiesza. G. Baraguay w Friulu, Marmont w Dalmacyi stoią spokoynie, półki Włoskie ciągnąć maią przez Rzym do Calabryi; nie iest wiadomość urzędowa, że powiodło się naszym z Reggio wylądować w Sycylii między Catanią i Messiną. Widzieliśmy przez Paryż powracaiących do oyczyzny wielu Duńskich Officyerów i maytków, którzy w portach Hiszpańskich okręta swoie zostawili. Królowa Neapolitańska ztąd do Neapolu wyiechała. Pałac Toulouse oddano bankowi Francuzkiemu, Soubise i Cardinal Ministrom skarbowym. G. Decaen z wyspy Francuzkiey przysłał małpę do człowieka naypodobnieyszą Orang Outang, którą dostał z Borneo, raz tylko Stadhuder Hollenderski miał takie zwierze, po niém żywego Europa nie widziała. Marszałek Moncey połowę armii swoiey wysłał do Carthegeny, z drugą zastępuie Catalonią. Zewsząd przychodzą wiadomości, że na wiosnę razem zewsząd sprzymierzeńce na Anglików powstaną, armie Francuzkie przeydą do Azyi i Afryki; na wyprawie Indyiskiey znaydować się ma dywizya woysk Pruskich. Angielska eskadra pod Wenecyą liczy 6 okrętów liniowych, 5 fregat; nieprzyiaciel opanował wyspę Lesina blizko Raguzy; gotuiemy się odzyskać utraconą.

UTRECHT d. 19 Marca. Król Bawarski Hollenderskiemu niedawno przysłał 5 orderów S. Huberta, z których ieden Monarcha nasz włożył na siebie, inne rozdał następcy tronu, Ministrom Brantsen, Bentinck, Six posłuiącemu w Petersburgu. Hollandya w 17 wieku słyneła między narodami na morzu potężnemi; upadłą chcąc podźwignąć rząd napisał ustawy nowe dla flotty; pierwsza ściąga się do osob; sztab wyższy będzie odtąd złożony z Marszałków; Wice Admirałów, Kontr Admirałów, Brygadyerów, Półkowników, Maiorów, Podpółkowników. Okrętami 3 piętrowemi kommenderować powinni Admirałowie; od armat 80, 74, 68, Półkownicy, niższey rangi liniowemi Maiorowie; fregatami Podpółkownicy; przepisano razem iak wielu Officyerów każdy z nich ku pomocy mieć powinien.

Lecz nie dość było wyznaczyć kommendantów, Admiralicya pilnie zatrudnia się od lat kilku budowaniem woiennych okrętów; iak wielka ich liczba dziś znadować się może w Texel, Helvoetsluys, w departamentach Mozy, Amsterdamu, Rotterdamu, z pewnością wiedzieć nie podobno, gdyż rząd sprawuie wszystko w taiemnicy. To tylko pewna, że wczora Król Ludwik oddał Officyerom doświadczonym kommendę liniowych Królewsko Hollenderskiego, Następcy tronu, Chatham, Brabancyi, Zoutman, handel Rotterdamu. Ztąd widziemy że na statkach nam nie zbywa; w dostarczeniu maytków doskonałych równą trudność mieć będziemy, iaka iest u Hiszpanów i Francuzów, pozbawieni zarówno z Mocarstwami sprzymierzonemi kupieckiey żeglugi od lat kilku. Z Paryża doniesiono, że rząd Francuzki w potrzebie

która być ma już bardzo blizką, postanowił wezwać do służby koronney i na flottach narodowych umieścić wszystkich Officyerów i maytków dziś znayduiących się na statkach korsarskich, którzy nieustannie krążąc po morzu nabyli wiele doświadczeniem doskonałości.

WIEDEN d. 23 Marca. Bankocetle r. 1800 wydane według nowey ustawy miały wyniść z cyrkulacyi w miesiącu terazn. które znaczą 25 i 100 zł. ryń. dziś pozwala Cesarz zamieniać na nowe do czerwca tylko; bankocetle r. 1800 na 10 i 500 zł. ryń. miały ustawać w lipcu; pozwolono zamieniać i te w kassach na nowe do paździermika. Umarł w stolicy naszey Graff Hardegg aktualny tayny konsyliarz Kawaler złotego runa i S. Leopolda, W. Łowczy lat maiąc 67; wiek cały poświęcił usłudze publiczney. Sławny naczelnik Serwianow Czerny tu przybył. Angielska eskadra, którey wodz niewiadomy, krąży miedzy Wenecyą, Aquileią, Triestem; te porty i wszystkie inne nad morzem Adryatyckiém leżące obawiać się muszą attaku, przeto śpieszne przygotowania do obrony czynić zaczęto. Żaden dziś statek kupiecki nie śmie wyniść pod żagle, 15 oliwą i drugiemi produktami ładownych zabrał nieprzyiaciel i do Malty odesłał.

ALTONA d. 21 Marca. Dla wielkich mrozów i lodu okrywaiącego nadbrzeża morskie trudna dziś iest kommunikacya z Coppenhagą; przeto nie maiąc ztamtąd wiadomości urzędowych, musiemy przestać na zbieraniu pogłosek. Według iednych Marszałek Bernadotte iuż przybył do stolicy Duńskiey; za wodzem część armii Francuzkiey w Selandyi wylądowała. Według drugich Francuzi z Sleswicku przeszli tylko w małey części do Fionii, gdy zaś ztąd do Selandyi przechodzić myślili, wstrzymało ich nagłe pokazanie się kilku statków Angielskich w Belcie większym. Czekamy doniesień pewnieyszych; tymczasem po zapowiedzianey woynie Szwedzkiemu Królowi, osoby i maiątki poddanych iego w prowincyach Duńskich będące pod straż idą, przygotowania woienne są nagłe, obrót półkow czynnieyszy.

Do Coppenhagi skoro wiadomość przyszła o śmierci Krystyana 7, woyska i urzędy Duńskie d. 16 przysięgę wierności nowemu Królowi Fryderykowi 6 natychmiast wykonały; to samo czynią teraz poddani we wszystkich prowincyach. Oprócz Ministra Bernstorf i GL. Moltke otrzymali order Słoniowy X. Kurakin i Graf Brockdorf. Francuzcy Officyerowie przebiegaią teraz porty nad morzem Baltyckiém i Niemieckiém, zbieraiąc statki rozmaitey wielkości, naprawiać one i opatrzyć do żeglugi zalecono; rozumiemy że posłużą do przeniesienia woysk Marszałka Bernadotte gdzie każe potrzeba. General kommenderuiący w Hanowerze przyśpieszaiąc zburzenie ważney twierdzy Hameln 5 t. wieśniaków do tey robyty używa.

LONDYN d. 22 Marca. Niższa izba Parlamentu dała Ministrom summę 10 mill. 500 t. FS. na zpłacenie wydanych billetów skarbowych; równą powolność Administratorowie znayduią w Reprezentantach, gdy potrzebuią pieniędzy na woysko, flottę, artylleryą, twierdze, słowem cokolwiek zciąga się do bezpieczeństwa i obrony narodu; podobne materye zwykły przechodzić bez wielkich trudności i uporu. Lecz w roztrząsaniu politycznych interessów zdarzaią się zacięte zprzeczki. Taylor zganił przeyście Dardanelskiey ciaśniny i attak Constantinopola. Brytańnia W. nazywała się dotąd przyiaciołką i opiekunką narodów od Francyi zkrzywdzonych; zacóż Turków ucisnęła? Wyprawę Coppenhagską usprawiedliwiali Ministrowie; lecz gdyby nawet niesłuszną była i naganną, zwycięztwo i chwała błąd pokrywa. Z Constantinopola flotty Angielskie dotąd niezwyciężone wstyd i hańbę odniosły. Mieliśmy przymierze z Portą Ottomańską r. 1799 zawarte r. 1807 w styczniu odnowione; za cóż iest zerwane tak rychło? Żądał więc Taylor, ażeby warunki tych traktatów, i drugie pisma zciągaiące się do nieprzyiaźni zaczętey z Turkami pokazano. Pozwolili na wszystko bez trudności Ministrowie, waruiąc iednak iż ieżeli w tych pismach znaydą się iakie, którychby obiawienie szkodliwe być mogło, te zostaną w utaieniu.

Powstał Abercromby, i wezwał Ministrów, ażeby ukazali instrukcye dane Admirałowi S. Vincent, G. Rosslyn i Simcoe, gdy z flottą i woyskiem do Lisbony byli wysłani; tych wodzów rapporta i rozmowy miane z Regentem Portugalskim. Odpowiedział Canning, że obiawianie rozmów prywatnych, iakie miewaią Posłowie z osobami panuiącemi iest nierozsądne. Dawniey bywało że Angielscy w przedpokoiach stali, gdy Francuzcy do wnętrznych pokoiów wchodzili; skarżyliśmy się o tę różnicę, i zniesioną została. Gdyby dziś Ministrowie prywatne ich rozmowy przed Parlamentem ogłaszali, z kąd łatwo do pism publicznych przeydą, ztraciemy ufność; więc nie tylko Administracya pozwolić nie może na obiawienie rozmów poselskich z Regentem, aleteż z innemi Monarchami, iak nieraz Oppozycya żądała; rozkazy dane posłom i wodzom lądowym i morskim, ich rapporta o wykonaniu woli rządowey chętnie pokażemy. Przyszło po długim sporze do zbierania głosów, i wygrali Ministrowie większością 142 przeciw 82. Takim sposobem postępuiąc Ministrowie pozwolili na pokazanie Parlamentowi pism zciągaiących się do negocyacyi z dworem Wiedeńskim i Mocarstwami północnemi, inne utaionemi mieć chcieli. Podczas tych sporów z pochwałą wspomniano, że G. Lord Hutchinson, który podczas kampanii Pruskiey zostawał na dworze Fryderyka 3, własnych pieniędzy wydatkował 30 t. FS. na publiczną potrzebę oyczyzny.

Żadney odmiany w osobach rządowych, przynaymniey w czasie teraznieyszym, spodziewać się nie trzeba; Administracya silna iest i zgodna, Oppozycya bardzo słaba; same tylko przypadki mniey pomyślne na woynie mogą tę zmocnić, pierwszą obalić; co żeby się nie stało, Admiralicya po wszystkich portach Królestwa maytków zgromadza, buduie i uzbraia flotty, a taiemne wyprawy naydoświadczeńszym Officyerom powierza, dotąd ieszcze żadna z nich nie wyszała pod żagle; blizka iednak zapewne iest chwila, w którey czynnemi byc muszą Anglicy, ieżeli zdarzeniem bardziey pożądaném niż podobném nie pocieszy narodów pokoy.